

Poručík pěch. pol. let. poz. Štěpán K u r k a:

Organisace výchovy důstojníků letectva.

Účinnost letectva jako bojového prostředku závisí na vlastnostech jeho dvou složek, personálu a materiálu. Leteckých prostředků nebudeme mít nikdy dost. Musí tedy býti naší snahou nahradit tento nedostatek kvalitou obou složek. Kvalita materiálu je věcí leteckých odborníků, konstruktérů. Je to více nebo méně otázka finanční. Kvality leteckého personálu dosáhneme přísným a nestranným výběrem uchazečů, správnou organizací jejich výchovy a výcviku. To všechno jsou činitelé, na které má vojenská správa rozhodující vliv.

Všimněme si doplňování důstojníků letectva po stránce organisace výchovy. Úspěch výchovy závisí ovšem také na vlastnostech člověku vrozených anebo prvotní výchovou vštípených. Musíme však předpokládat, že k letectvu byli vybráni pouze lidé vysokých morálních hodnot a značných tělesných schopností.

Hlavním úkolem stíhače je boj s nepřátelskými letouny. Ale to neznamená, že se vůbec nebude zajímat o to, co se děje dole. Důstojník stíhač musí býti schopen posoudit situaci také na zemi. Jeho hlášení mohou býti někdy velmi cenná. Proto předpis L—III—3f nařizuje, že důstojník stíhací pilot musí míti také znalosti leteckého pozorovatele.

„Všechny bombardovací úkoly jsou spojeny s pozorováním. Je výhodné doplnit je fotografováním.“ Z těchto dvou vět předpisu L—III—3d vidíme jasně, že také pozorovatel bombardovacího letounu musí míti znalosti pozorovatele zpravodajského letectva. Ba víme z praxe, že to musí býti velmi zkušený pozorovatel, aby mohl se zdarem plnit úkoly bombardovače.

Tedy důstojníci všech druhů letectva musí míti znalosti leteckých pozorovatelů. Jinými slovy, musí vyjít od zpravodajského letectva. Je tedy otázka výcviku důstojníků zprav. letectva pilířem, na jehož pevnosti přímo závisí také jakost důstojníků letectva bojového.

Důstojníci, kteří byli cvičeni jako piloti a teprve potom absolvovali pozorovatelský kurs, ztrácejí o službu pozorovatelskou zájem a věnují se jí s nechutí, nebo se jí vůbec nevěnují. Měli bychom tedy vycházet ze zásady, že každý důstojník, dříve než začne pilotní výcvik, absolvoval pozorovatelský kurs. Výcvik pilota, který jest již pozorovatelem, je ostatně také snazší.

Pozorovat znamená umět zjistiti věci vojensky důležité. Ale k tomu je třeba velkého taktického rozhledu. I předpis L—II—2 říká, že pozorovatelé letectva musí míti rozsáhlé taktické znalosti. Pod zorným úhlem této věty měl by se uspořádat výcvik všech leteckých pozorovatelů.

Nemůžeme ani srovnat potřebu taktického vědění u nižšího důstojníka velitele čety a u nižšího důstojníka leteckého pozorovatele. Letka je přidělována pouze vyššímu velitelství a pozorovatel pracuje pro vyšší velitele a pro zbraně. Musí tedy ovládat také jejich taktiku. Jen si uvědomte rozdíl, v jakém prostoru pracuje velitel pěší čety a v jakém letecký pozorovatel, jaký čas má na splnění svého úkolu prvý a jaký čas druhý.

Pozorovatel s taktickými znalostmi může na zvědech a průzkumu správně usuzovat na možnosti, sílu a umístění nepřítele, posoudí správně různé jevy, které jinými pozorovateli zůstanou třeba nepovšimnuty. Vidí-li na př. pěší četou, ví, že v terénu není sama, že nejdále 4—5 km od ní budou jednotky, které ji vyslaly. Nezabývá se jí příliš a letí zjistit jádro sil. Po příletu do pracovního prostoru odhadne správně a rychle situaci, pozná ihned, v které fázi boje jednotky jsou, co bude asi následovat, odhadne možnosti umístění nepřátelských záloh, SV., palebné základny, palebná postavení dělostřelectva a vidí možnosti nepřátelského protiútoků. Posoudí správnost a důležitost jevů a jejich význam pro bojující jednotky.

Taktický rozhled získáme studiem předpisů jednotlivých zbraní, všeobecné taktiky, ale nejvíce praxí u zbraní, hlavně u pěchoty. Velitel pěší čety nemá zapotřebí tolika taktických znalostí. Ale vidí a může pozorovat

vati život a boj své zbraně, dostává rozkazy, má možnost sledovat činnost nadřízených velitelů a může sledovat také uvádění okolností v taktický soulad. Pozorovatel, který u pozemních zbraní nikdy nebyl, nemůže znát jejich ducha a potřeby, nemůže jim rozumět. A to jsou přece nutné předpoklady zdárného splnění úkolu.

Zkusme vyslat na spolupráci pozorovatele, který létá třeba již hodně dlouho, avšak viděl pěchotu v přibližovacích tvarech anebo v rojnicích pouze namalovanou na tabuli v hodině taktiky. A vyšleme pozorovatele, který tak dlouho nelétá, ale sloužil třeba jen rok jako důstojník u pěchoty. Ze zkušenosti víme, jaký to bude rozdíl. A studovat prakticky taktiku při létání je trochu drahá věc. Jen vzpomeňme, jakých nákladů vyžaduje výcvik jednoho pozorovatele.

Speciálně letecké vědomosti, potřebné pro pozorovatele (avigace, fotografování) mohou získat pozorovatelé za tři měsíce. Na získání taktických znalostí to ovšem nestačí. Pozorovatelský výcvik, má-li být úspěšný, musí budovat už na základech taktických. Domníváme se, že dobrý pozorovatel musí vojska znát nejprve se země, než je bude hledat shůry. Z toho vyplývá další zásada pro výchovu důstojníků letectva: služba u zbraní, nejlépe u pěchoty.

Nyní se ve smyslu uvedených zásad pokusíme navrhnout způsob školení leteckých pozorovatelů.

Nejprve pozorovatelů důstojníků v záloze.

Na konci školního roku upozornili by velitelé škol na důstojníky pěchoty v záloze aspiranty, že mohou žádat o přijetí do šestiměsíčního pozorovatelského kursu ve voj. let. učilišti všichni, kdož mají výsledný prospěch ze školy aspoň dobrý. Uchazeči by se pak podrobili speciálním lékařským prohlídkám a psychotechnickým zkouškám. Při konečném rozhodování vzal by se v úvahu ovšem posudek velitele školy. Tím by byl zaručen výběr, o němž jsme dříve mluvili.

Školy na důstojníky pěchoty v záloze zúčastňují se každoročně také závěrečných cvičení, takže aspirant absolvent školy jistý taktický přehled i na základě praktickém přece jen má. Ve voj. let. učilišti ušetřilo by se času, který se musí věnovat základnímu vojenskému výcviku a předmětům všeobecně vojenským, takže oněch 6 měsíců by dobře stačilo k výškolení pozorovatelů. Zbývajících 6 měsíců presenční služby by pokračovali ve výcviku u letky a v této době mohli by splnit podmínky na polního pozorovatele. Ostrou střelbu a bombardování, které nejčastěji do podmínek chybějí, mohli by absolvovat ještě během kursu. Po úspěšném absolvování kursu byli by převzati k letectvu.

Důstojníci letectva z povolání doplňovali by se pak pouze z aspirantů takto převzatých. Dále by se školili ve vojenské akademii. V prvním ročníku by se probral větší díl teorie, druhý ročník by byl převážně praktický. Absolvovali by v něm pilotní výcvik a zopakovali práci pozorovatele. Bylo by dobře možno provést obě tyto věci v jednom roce. Nebylo by pak třeba různých aplikačních kursů po absolvování voj. akademie. Místo nich byl by nový poručík přidělen na rok na zkušenou k pěchotě, kde by byl zařazen jako důstojník pěchoty. Ovšem musila by jim býti dána možnost, aby se udrželi na dosaženém stupni výcviku. Představujeme si to tak, že by prováděli častěji spolupráce s tím útvarem, ke kterému by byli přiděleni. Bylo by to na prospěch oběma stranám. Tento rok u pěchoty měl by pro ně význam, protože již absolvovali školu na důstojníky pěcho-

ty v záloze. Nyní by jen utvrdili a obnovili své poznatky z té doby a poznali pěchotu s hlediska důstojníka velitele. Vyžadovalo by to ovšem také pochopení u velitelů pěchoty.

Po ukončení zkušené byli by všichni přiděleni k zprav. letectvu aspoň na dobu jednoho roku. K letectvu bojovému byli by důstojníci přidělováni až po absolvování speciálních kursů od zprav. letectva.

Všimněme si ještě kategorie letounových pozorovatelů zbraní. Jsou to důstojníci aspoň s dvouletou službou u své zbraně a s pozorovatelským kursem ve voj. leteckém učilišti. Kurs trvá obvykle tři měsíce a za tu dobu si pozorovatelé osvojí takové letecké znalosti, že po příchodu na zkušenou k leteckým plukům mohou konat, a pokud vim ze zkušenosti, také konali s úspěchem všechny úkoly leteckých pozorovatelů.

Snad by bylo zajímavé, kdyby napsaly něco o zkušenostech s nimi příslušné letecké pluky.

Po ukončení roční zkušené vrátí se k své zbraní. Bylo již řečeno, že tam plní letounoví pozorovatelé svůj hlavní úkol. Hlavním úkolem armády v míru je připravit se na válku. Nemůže tudíž ani jejich některá složka mít v míru jiný hlavní úkol. Letounový pozorovatel zbraní bude ve válce plnit úkoly u letectva (aspoň do určité meze věkové nebo hodnostní). Tedy jeho hlavním úkolem v míru musí být, aby se připravil na plnění těchto úkolů. Pravda, u své zbraně šíří znalosti a uvádí na pravou míru názory o letectvu, ale to vyplývá ze skutečnosti, že u své zbraně stále jest, nemůže to však být jeho úkolem hlavním.

Podíváme se nyní, jaké má ltn. pozorovatel možnosti, aby se na své úkoly ve válce připravil. Je povolován jednou za rok na měsíční stáž k letectvu v době závěrečných cvičení a přibližně jednou za dvě léta na ostrou střelbu a bombardování. Letci vědí, co to znamená, když nebyli ve vzduchu třeba jen měsíc. Jak to dlouho trvá, než se zase dostanou do své letecké kůže. A teď si představte, že letounový pozorovatel, když vystoupí po ukončení stáže z letounu, čeká skoro rok, než se tam zase dostane. Víme, že u žádné jiné zbraně nemáme stále tolik nových věcí jako u letectva. Ať se to již týká spojení, fotografování nebo zbrojních konstrukcí (kulometů, lafet). Za měsíc se s tím vším letounový pozorovatel ani neznámí.

Pochybuji, že by některý z nich měl čas a možnost cvičit u své zbraně radiovou korespondenci a Morseovu abecedu. Ovšem, potom při spolupracích má ji ovládat. A víme, jak rychle se tyto věci zapomínají.

Jaký vliv může mít na udržení dosažené zručnosti ve střelbě z letounu ostrá střelba jednou za dvě léta, dovedeme si také představit. A ostrá střelba z letounu je vyvrcholením svědomité a pečlivé střelecké přípravy, kterou však letounový pozorovatel nemá. Kdo není dobrým střelcem, neměl by být pozorovatelem, poněvadž vydává věc nejen svůj a pilota život, nýbrž i stroj. U zbraní možnost přípravy pro leteckou střelbu není.

Vidíme, že jeden měsíc v roce je doba velmi krátká a že naprosto nestačí k udržení dosaženého stupně výcviku. A to je veškerá příprava pro činnost letounového pozorovatele ve válce! Nevíme, zda ve válce bude možné zopakovat věci, které by tento pozorovatel potřeboval. Bude-li nucen hned na počátku startovat na frontu, nevíme, jakých dosáhne výsledků. Zda to není přílišné nebezpečí pro něj, pro pilota i pro stroj.

Řekli jsme, že výcvik pozorovatele jest investice velmi nákladná. A jak je jí využito? Jeden měsíc v roce. Nelze jí tedy přiznat hospodár-

nost. Ostatních 11 měsíců velí takový pozorovatel četě, rotě, baterii, nebo je tráví ve školách a kursech, kterých třeba u letectva nebude ani potřebovat.

Zbraně, jichž se věc týká, jistě by uvítaly, kdyby byla kategorie letounových pozorovatelů zrušena, poněvadž by nebyly ochuzovány o důstojníky. V tom případě, že by se mělo využít jejich znalostí, bylo by dobře převzít je k letectvu.

Kurs letounových pozorovatelů zbraní byl oprávněn v době, kdy se z něho doplňovali důstojníci letectva, ale nyní, kdy počet důstojníků letectva je dostatečně doplňován jiným způsobem, pozbývá významu.

Podplukovník let. Karel Müller:

Bombardování v stoupavém letu.

V II. díle knihy C. Rougerona „L'aviation de bombardement“ je mezi různými způsoby bombardování pojednáno také o bombardování v stoupavém letu.

Hlavním účelem tohoto způsobu bombardování je zvětšení dohozu. Proto dříve, než se zmíním o možnostech použití tohoto způsobu, je třeba se zabývat jeho balistikou, při níž se omezím na zjišťování prvků ve vzduchoprázdnu.

Při bombardování v stoupavém letu uvolní letec pumu v okamžiku, kdy podélná osa letounu svírá s vodorovnou rovinou výstupní (elevační) úhel φ ; proto také počáteční rychlost pumy v_0 svírá s vodorovnou rovinou stejný úhel.

Rozložíme-li počáteční rychlost v_0 (obr. 1) na složku

vodorovnou: $v_1 = v_0 \cos \varphi$ a

svislou: $v_2 = v_0 \sin \varphi$,

můžeme šikmý vrh považovat za svislý vrh vzhůru s počáteční rychlostí v_2 , při němž se však vržené těleso posunuje rychlostí v_1 vodorovným směrem. Polohu vrženého tělesa v každém okamžiku sestrojíme vektorovým sčítáním drah.

Proto po uplynutí času t je poloha tělesa v pravoúhlém souřadnicovém systému, jehož počátek je v bodě, z něhož bylo těleso vrženo, určena souřadnicemi:

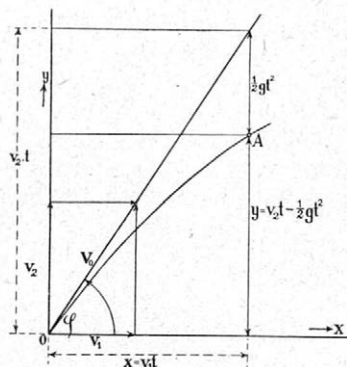
$$(1) \dots\dots\dots x = v_1 t = v_0 t \cdot \cos \varphi,$$

$$(2) \dots\dots\dots y = v_2 t - \frac{1}{2} g \cdot t^2 = v_0 t \cdot \sin \varphi - \frac{1}{2} g \cdot t^2,$$

kde g je zrychlení zemské tíže, tedy $9'81 \text{ m/vt}^2$.

Vyloučíme-li z rovnic čas t tím, že z rovnice (1) vypočteme t a výsledek dosadíme do rovnice (2), dostaneme:

$$t = \frac{x}{v_0 \cos \varphi}$$

Obr. 1.